

การตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชีลูกหนี้การค้า

(Substantive test of Accounts receivable)

นางสาวณัฐสิริ กอเกียรตินันท์

ภาควิชาการ บัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

235 ถนนเพชรเกษม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

E-mail: nutsiri_kokiatinun-13@hotmail.com

บทคัดย่อ

บริษัท สหการสอบบัญชี จำกัด (United-Auditing Limited.) เป็นบริษัทที่ให้บริการให้ความเชื่อมั่น (Assurance Engagements) ในด้านการตรวจสอบงบการเงิน หรือ งานตรวจสอบ (Audit of Financial Statements) การตรวจสอบงบการเงิน ผู้สอบบัญชีควรศึกษาและทำความเข้าใจในระบบบัญชี ของวงจรรายการค้าที่แบ่งออกเป็น 5 วงจร วงจรรายได้ถือเป็นวงจรที่สำคัญ ซึ่งผู้สอบบัญชีและเจ้าของกิจการควรให้ความสำคัญกับ วงจรรายได้ เนื่องจากทุกกิจการต้องมีรายได้จากการดำเนินงาน มิฉะนั้น กิจการจะไม่สามารถดำรงต่อไปได้และวงจรรายได้ก่อให้เกิดบัญชีที่มียอดคงเหลืออันเป็นสาระสำคัญ คือ บัญชีลูกหนี้

ผู้จัดทำได้เห็นถึงความสำคัญ จึงนำแนวทางตรวจสอบบัญชี (Audit Program) แสดงตัวอย่างการตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชีลูกหนี้การค้า เพื่อให้ได้มาซึ่ง “หลักฐานการสอบบัญชี” ที่เพียงพอและเหมาะสม สนับสนุนสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรอง และบรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ ผู้จัดทำ จึงได้นำแนวคิดนี้ไปปรึกษาพนักงานที่ปรึกษา จึงได้มีรายงาน นี้ขึ้นมา มีชื่อว่า “การตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชีลูกหนี้การค้า”

Abstract

United-Auditing Limited is the company that provides Assurance Engagements in the Audit of Financial Statements. In financial

audit we should study and comprehend in accounting cycles which divide into 5 cycles. Income cycle is the most important cycle. The auditors and managers should give the significance of income cycle. Because every business must have income otherwise business can't be continued. Income cycle makes the accounts which are important such as the debtors.

I, who make this report, understand its importance then I bring the Audit Program to show the examples of account receivable examination. Finally it gives audit evidence that is enough and suitable. It supports the executives' confirmation and it gets the purpose of auditing. I take this idea and consult with the director. This report is name “Substantive test of account receivable”.

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม
2. เพื่อสนับสนุนสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรอง ไว้เกี่ยวกับงบการเงิน
3. เพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีบรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี

ขอบเขตของโครงการ

สามารถกำหนดวิธีการตรวจสอบ ตาม
 แนวทางการตรวจสอบบัญชี (Audit Program) ที่จะ
 ใช้ในการรวบรวม “หลักฐานการสอบบัญชี” ที่
 เพียงพอและเหมาะสมในการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
 บัญชีลูกหนี้การค้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ผู้สอบบัญชี สามารถหาหลักฐานการ
 สอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม
2. ช่วยให้ผู้สอบบัญชี บรรลุวัตถุประสงค์ การ
 ตรวจสอบยอดคงเหลือของบัญชีลูกหนี้การค้า
3. ช่วยให้ผู้บริหารของกิจการ เห็นความสำคัญของ
 การประเมินและควบคุมความเสี่ยงของ
 บัญชีลูกหนี้การค้า ซึ่งมีผลกระทบต่อวงจ
 รายได้อันเป็นสาระสำคัญของกิจการ
4. ช่วยลดความผิดพลาดในการตรวจสอบข้อมูล
 เพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพ

การตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชีลูกหนี้การค้า

1. การออกแบบการตรวจสอบเนื้อหาสาระ
 ผู้สอบบัญชีจะมีการออกแบบการ
 ตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชีลูกหนี้การค้า หรือ แนว
 ทางการตรวจสอบ (Audit Program) เพื่อเป็นการ
 กำหนดวิธีการตรวจสอบที่จะใช้ในการรวบรวม
 หลักฐานการสอบบัญชี เพื่อให้สามารถบรรลุ
 วัตถุประสงค์การตรวจสอบยอดคงเหลือของ
 บัญชีลูกหนี้การค้า แนวการสอบบัญชี จะ ระบุถึง
 วิธีการตรวจสอบที่จะใช้ ขนาดของตัวอย่างที่จะ
 เลือกมาตรวจสอบซึ่งผู้ช่วยผู้สอบบัญชีสามารถ
 ปฏิบัติงานตรวจสอบตามที่ระบุไว้ในแนวการสอบ
 บัญชีได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่
 ต้องการใช้ในการควบคุมและบันทึกการปฏิบัติงาน
 ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง

รูปที่ 1 แนวทางการตรวจสอบบัญชี

2. การกำหนดค่าความมีสาระสำคัญ

กำหนด ระดับความมีสาระสำคัญ
 (Materiality Level) กล่าวคือ ขนาด หรือ ลักษณะ
 ของความไม่ถูกต้องของรายการและข้อมูลที่ผู้สอบ
 บัญชียอมรับได้ โดยสามารถแสดงความเห็นต่องบ
 การเงิน “ถูกต้องตามควร” การกำหนดระดับความมี
 สาระสำคัญ ช่วยให้ผู้สอบบัญชีประเมินผลกระทบ
 จากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ในการ
 ตรวจสอบอันเป็นสาระสำคัญได้อย่างถูกต้อง

3. การกำหนดความเสี่ยงบัญชีลูกหนี้

การตรวจสอบเนื้อหาสาระบัญชี
 ลูกหนี้การค้า เริ่มแรกจะมีการประเมินระดับความ
 เสี่ยงการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample
 Size Calculation) ขึ้นมาทดสอบด้วยวิธีการ
 ตรวจสอบเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีมีเกณฑ์ที่
 สมเหตุสมผลที่จะสรุปผลเกี่ยวกับประชากรทั้งหมด

SUBSTANTIVE TESTING-TESTING FACTORS			
INHERENT ASSURANCE	CONTROL ASSURANCE	OVER-LAPPING	TESTING FACTOR
L	L	L	2.31
L	L	M	1.90
L	L	H	1.39
L	M	L	1.90
L	M	M	1.61
L	M	H	1.05
L	H	L	0.92
L	H	M	0.66
L	H	H	0.66
M	L	L	1.90
M	L	M	1.61
M	L	H	1.05
M	M	L	1.39
M	M	M	1.20
M	M	H	0.66
M	H	L	0.66
M	H	M	0.66
M	H	H	0.66
H	L	L	1.61
H	L	M	1.20
H	L	H	0.71
H	M	L	1.05

รูปที่ 2 ประเมินระดับความเสี่ยง

4. ทดสอบยอดบัญชีลูกหนี้การค้าในเบื้องต้น

ตรวจสอบรายการยอดยกมาของบัญชีลูกหนี้การค้าและบัญชีที่เกี่ยวข้องกับยอดยกไปกับกระดาษทำการปีก่อน ตรวจสอบความถูกต้องของยอดรวมบัญชีลูกหนี้ในงบทดลองกับบัญชีแยกประเภทลูกหนี้ และตรวจสอบความถูกต้องของบัญชียอดลูกหนี้รายตัวกับยอดรวมในบัญชีแยกประเภททั่วไป

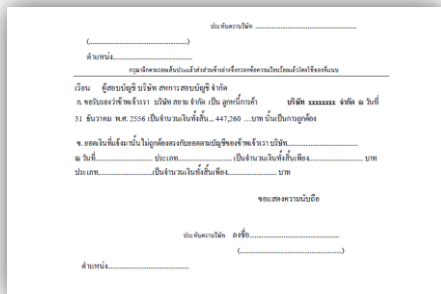
5. วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

เปรียบเทียบยอดลูกหนี้ของปีนี้กับปีก่อน ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรวมถึงการสอบสวนหากจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ที่ถูกระบุไว้ ซึ่งขัดแย้งกันกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น หรือที่แตกต่างไปจากจำนวนที่คาดการณ์ไว้อย่างมีนัยสำคัญ

6. การทดสอบนโยบายการรับรู้รายได้และวิธีปฏิบัติ-ลูกหนี้

7. วิธีการตรวจสอบให้ได้ว่าซึ่งหลักฐาน

ทดสอบการยืนยันคงเหลือบัญชีลูกหนี้การค้า เพื่อให้มั่นใจว่ายอดเท่ากับยอดการวิเคราะห์อายุลูกหนี้ และจัดเตรียมหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้หรือให้ลูกค้าจัดเตรียมหนังสือยืนยันยอดของรายการที่เลือกไว้ และทำการส่งหนังสือยืนยันยอดเองเปรียบเทียบกับยอดที่ได้รับตอบกลับกับยอดที่ถาม และให้ลูกค้ากระทบยอดจำนวนที่ไม่ถูกต้องรวมถึงสรุปผลการส่งหนังสือยืนยันยอด

รูปที่3 หนังสือยืนยันยอดลูกหนี้

ทดสอบลูกหนี้การค้ากับการชำระเงิน

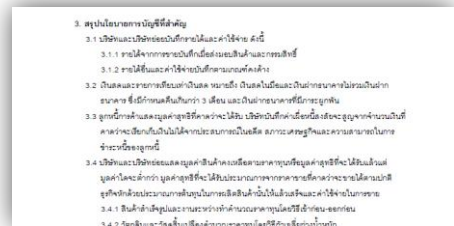
หลังสิ้นปี(Subsequent) โดยการทำการตรวจสอบกับBank Statement ปี57 เพื่อดูการรับชำระหลังสิ้นปี56 และไปกำกับภาษี

8. ประเมินความเสี่ยงพหุของค่าเผื่อนี้

สังสัยจะสูญเสีย พิจารณารายการเอกสารที่ยืนยันถึงการชำระเงินล่าช้า และพิจารณาถึงศักยภาพในการชำระเงินของลูกหนี้

9. การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล

- การจำแนกบัญชีลูกหนี้การค้าออกจากลูกหนี้อื่น
- ความเพียงพอในการเปิดเผยข้อมูลภาวะผูกพันของลูกหนี้
- ความเพียงพอในการเปิดเผยนโยบายการรับรู้รายได้และวิธีปฏิบัติ-ลูกหนี้

รูปที่4 การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

สรุปผล

หลังจากที่ดำเนิน โครงการเสร็จสิ้นแล้วทำให้ทราบถึงผลตอบรับของโครงการนี้คือ ช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม บรรลุวัตถุประสงค์การตรวจสอบยอดคงเหลือของบัญชีลูกหนี้การค้า และช่วยให้ผู้บริหารของกิจการเห็นความสำคัญของควบคุมความเสี่ยงของบัญชีลูกหนี้การค้า ซึ่งมีผลกระทบต่อวงจรรายได้อันเป็นสาระสำคัญของกิจการ ทั้งนี้ได้ช่วยลดความคิดพลาดในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณบริษัท สหการสอบบัญชี จำกัด, นางสาวจินดา แซ่ลู่ (พนักงานที่ปรึกษา) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเป็นที่ปรึกษาในการทำรายงานฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนให้การดูแลและให้ความเข้าใจกับชีวิตของการทำงานจริง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร.การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น.กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์โชคชัยชนะ.2556
- ดร.ภาพร เอกอรรถพร .อ่านงบการเงินให้ เป็น.ครั้งที่3. กรุงเทพฯ.บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด(มหาชน).2551
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ . มาตรฐานการสอบบัญชี[ออนไลน์], <http://www.fap.or.th>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2557)
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ . มาตรฐานรายงานทางการเงิน[ออนไลน์], <http://www.fap.or.th>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2557)
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า .ความหมายของ รายการย่อในงบการเงิน[ออนไลน์], <http://www.dbd.og.th>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2557)